

Milí čtenáři,

přemýšlel jsem, co v těchto úvodních slovech ještě nebylo, a napadlo mě, že bychom tu mohli upozornit na zajímavou knížku. Nakladatelství VEDUTA, které existuje sedm let a na knižním trhu se etablovalo především publikacemi o jihočeské historii, vydalo příhodnou knihu Jiřího Cukra s názvem *Netradiční turistické cíle Českobudějovicka*. Autor se soustřeďuje na lokality, které jsou turistickým průmyslem opomíjeny, ale které mohou oprávněně přilákat naši pozornost třeba teď na jaře. Zjistíte, jak půvabný kraj je dnes stíněn temelínskými věžemi, dozvíte se, jak proniknout k pozoruhodným stavbám prakticky neznámých starých tvrzí i unikátních vodáren, nechybějí někdejší vojenské či těžební lokality ani známý pomník leteckého neštěstí u Hrdějovic. A jedna kapitola je věnována „naší“ rezervaci Brouskův mlýn. Škoda jen, že autor si nedal více práce s přírodovědnou náplní knížky: je v této věci dost povšechný, neboť patrně pominul shánění údajů např. od ochranářů. Ale možná je to o důvod víc, proč vyrazit do svěží dubnové zeleně a informace si doplnit na místě.

Dnešní Ďáblík začíná jádrem, prostor dostanou eko-starosti menších obcí, věnujeme se diskutovanému problému splavnosti horní Vltavy pro vodáky a řada přijde i na stromy a dravce. Upozorňujeme mj. na naši putovní výstavu *Kde končí naše odpady?*; máte i možnost si ji objednat právě do vaší obce. A zařazujeme také komentovaný souhrn některých dopisových ohlasů, které nám přišly do redakce. Přejeme pěkný duben bez aprílů.

Tomáš Malina

Uran se zatím těžit nebude

Australská společnost Uranium Limited po neúspěchu s prvními žádostmi o stanovení průzkumných území v lokalitách na Přibyslavsku založila spolu se společností Timex Zdice s.r.o. novou společnost nesoucí název Urania Mining. Tato společnost na konci letošního ledna znovu požádala MŽP o stanovení průzkumných území. Žádost se týká lokalit ve kterých již jednou žádostem vyhověno nebylo a to v oblasti obcí Polné a Jamné a nově přibyla lokalita Věžnice.

Zástupci nové společnosti Urania Mining přesvědčovali již v únoru letošního roku zástupce města i obyvatele Přibyslavi a okolních obcí, aby podpořili jejich snahu o otevření starého ložiska uranové rudy v Brzkově či nová ložiska v přilehlých lokalitách. Ve Věžnici se firma snažila přesvědčit lidi o výhodnosti těžby na veřejné besedě i individuálními „domácími“ návštěvami. Obyvatelům byl představován způsob těžby a nabídnuta finanční kompenzace za povolení k průzkumu, který je nezbytný k zahájení těžby. Šance na stanovení průzkumných území se oproti minulému řízení však nijak nezvětšila, neb surovinová politika státu nadále nepočítá s další těžbou uranu na území ČR a trvá i nesouhlas dotčených obcí.

Avšak vysoké ceny uranu a snaha o stavby nových bloků jaderných elektráren neustále zájmu o těžbu uranu nahrávají. Australané proto podali žádosti o stanovení průzkumného území také v oblasti Stráže pod Ralskem. Zde je situace komplikovanější, neb samo Diamo s.p. zde zažádalo o stanovení chráněného ložiskového území (CHLÚ) a to v lokalitě Kotel – Osečná. Podle jeho odhadu se zde nachází kolem 20.000 tun rudy, což představuje v současných cenách kolem 120 miliard korun. Těžba by ale byla velmi nákladná a měla by devastující dopad na životní prostředí.

Vyhlášení CHLÚ lokality Kotel-Osečná se nelíbí především obyvatelům obce Kotel a okolí. Obávají se snížení hodnoty majetků, ohrožení zdrojů podzemních vod a snížení turistického ruchu v této oblasti, která se stále ještě vzpamatovává z následků těžby uranu v minulosti. Obyvatelé Podještědí mají obavu z toho, že prohlášení chráněného ložiskového území bude prvním krokem k těžbě uranové rudy v lokalitě Osečná - Kotel, kterou už v 60. letech objevily průzkumy Diamo.

Obcím se dále nelíbí, že dle stávajícího horního zákona nemají možnost být účastníky správního řízení o stanovení CHLÚ, neboť tím je pouze navrhovatel (v tomto případě Diamo). I přes napadené rozhodnutí o odeprání účastenství obcí a vyjádření rozkladové komise Ministerstva životního prostředí, řízení o vyhlášení CHLÚ nadále pokračuje. MŽP ve své tiskové zprávě vysvětluje, že stanovení CHLÚ neznamená povolení k těžbě, ale jedná se o vyhlášení ochrany ložiska uranu před jeho znehodnocením či poškozením a stanovení podmínek této ochrany. Na druhou stranu je však jakákoliv budoucí těžba bez stanovení CHLÚ nemožná.

Dotčené obce Český Dub, Osečná, Světlá pod Ještědem a Janův Důl se vyhlášení CHLÚ také brání, neboť mají obavu, že by znamenalo prakticky stavební uzávěru. Podle horního zákona z roku 1988 by každý, kdo by chtěl stavět či jen rekonstruovat, musel žádat o souhlas Diamo, bez ohledu na to, že objekt či pozemek vlastní, což by zastavilo rozvoj regionu.

Návrh novely horního zákona, který by účast obcí umožnil, připravilo MŽP. V současné době k němu probíhají meziresortní jednání: „Musím ale říci, že nejsou jednoduchá. Na účasti obcí na rozhodování hodlám ale trvat,“ říká ministr životního prostředí Martin Bursík.

Hana Gabrielová

Vláda rozhodovala o zvýhodněních jaderné energetiky

Česká vláda na svém jednání 17. března rozhodovala o dvou bodech svého vládního prohlášení, které slibovaly odstranit výhody, které již po roky požívá jaderný průmysl. V prvním případě ministr Martin Říman dostal od vlády uloženo ratifikovat Dodatek Vídeňské úmluvy a novelizovat atomový zákon tak, aby se povinné pojištění jaderných elektráren v prvním kroku zvýšilo ze současných šesti miliard korun na úroveň asi 8 miliard. Zároveň dostal za úkol okamžitě zahájit práce na přijetí tzv. Pařížské úmluvy a potažmo zvýšení povinného pojištění na 18,5 miliardy.

Jde o první důležitý krůček k zavedení plné finanční odpovědnosti ČEZ za případné škody způsobené atomovými. Po první fázi však musí následovat druhá: úplné zrušení kontroverzní klauzule atomového zákona, podle které by elektrárenská společnost hradila jen malou část následků. Kabinet to slíbil ve svém programovém prohlášení ve slibu, že bude „zrušena omezená odpovědnost provozovatelů jaderných reaktorů za případné škody tak, aby platili tržní pojistné stejně jako v jiných průmyslových odvětvích“.

Kdyby v Temelíně došlo k havárii, ČEZ dostane od pojišťoven 35 miliard korun, zatímco všichni ostatní postižení podle současných pravidel dohromady jen šest miliard. Přitom v chemickém průmyslu a dalších rizikových odvětvích obdobná zvláštní pravidla nejsou. Expertní odhady kalkulují, že škody při těžké havárii by činily řádově stovky, i více než tisíc miliard korun [Savage, M., Baruya, P., et Cunningham, J.: Energy subsidies in the European Union: a brief overview. EEA Technical Report 1, European Environment Agency, Copenhagen 2004].

Na nesmyslně nízkou omezenou odpovědnost za jadernou škodu jsme upozorňovali již roky. Avšak mezi šesti a osmi miliardami není zas tak velký rozdíl. Celkem logicky, jako v jiných průmyslových odvětvích, by se odpovědnost za jadernou škodu neměla omezovat vůbec. Kabinet ale rozhodoval i o plnění další části programového prohlášení vlády. V něm se strany vládní koalice zavázaly pro změnu práv obcí: „další kroky ve vyhledávání hlubinného úložiště vyhořelého jaderného paliva bude vláda činit transparentně a nepřekročitelným kritériem bude souhlas dotčených obcí“.

V předkládané analýze však ministr průmyslu a obchodu Říman deklarovaná práva z programového prohlášení nenaplnil. Naopak navrhl, aby stát prosazoval své zájmy i přes jasně deklarovaný nesouhlas jednotlivých obcí. Vláda proto vrátila ministerstvu průmyslu jeho předkládaný materiál. A uložila, aby na nové verzi analýzy o účasti obcí na rozhodování o umístění úložiště spolupracoval Martin Říman s ministrem životního prostředí, Martinem Bursíkem. Vzhledem k volebnímu programu Strany zelených lze očekávat, že budou práva obcí respektována.

Sdružení Calla a Hnutí DUHA prosazují novelu atomového zákona, která dá obcím a krajům právo spolurozhodovat o kontroverzních úložištích radioaktivních odpadů. Prozatím jsou z povolovací procedury vyloučeny.

Edvard Sequens, z tiskových zpráv Hnutí DUHA a sdružení Calla

Lodhěřov hostil starosty z lokalit ohrožených úložištěm

Starostové a další zástupci veřejnosti z lokalit ohrožených hlubinným úložištěm vyhořelého jaderného paliva se opět po čase sešli 28. února v jihočeském Lodhěřově. Seminář zorganizovala obec ve spolupráci se sdružením Calla a Hnutím DUHA. Starosta Lodhěřova Jiří Dvořák v úvodu představil aktivity v této lokalitě, vývoj jednání se Správou úložišť radioaktivních odpadů a reakci politiků na memorandum z roku 2007. Postupně pak doplnili starostové či občanská sdružení z ostatních lokalit. Poradce ministra Bursíka Dalibor Stráský připomněl, jak se vyvíjí plnění vládního prohlášení o respektování názoru obcí, podrobně pak řešení cestou novely atomového zákona popsal Martin Sedlák z Hnutí DUHA. Po prezentaci Pavla Douchy z Ekologického právního servisu, který se zaměřil na riziko plynoucí z letos připravované politiky územního rozvoje České republiky a jak mu čelit, proběhla živá debata. K problematice se vyjádřil a celé jednání pečlivě vyslechl také senátor Milan Štěch.

Závěrem přítomní přijali společný otevřený dopis k problematice vyhledávání hlubinného úložiště radioaktivních odpadů. Ten podepsali starostové ze 38 měst a obcí a představitelé 5 občanských sdružení ze všech šesti lokalit, v nichž je v České republice vyhledáváno úložiště a odeslali jej premiéru vlády, ministrům Římanovi, Bursíkovi, na Ministerstvo pro místní rozvoj, Poslanecké sněmovně a Senátu Parlamentu ČR a samozřejmě Správě úložišť radioaktivních odpadů.

Podle programového prohlášení vlády má vyhledávání úložiště probíhat transparentně a souhlas obcí je nepřekročitelnou podmínkou pro umístění úložiště. V České republice se však na rozdíl od některých zemí EU oficiální souhlas obce nepovažuje za nezbytný zákonný předpoklad pro umístění jaderného zařízení. Signatáři otevřeného dopisu proto požadují takovou změnu atomového zákona, která by obcím zaručila možnost odmítnout umístění jaderné stavby i tomu předcházející provádění průzkumných prací na svém území. Podepsaní proto požadují respektování svého nesouhlasného stanoviska při plánování dalších prací ze strany Správy úložišť radioaktivních odpadů.

Protože územní ochrana všech lokalit se objevuje ve vládou připravované Politice územního rozvoje, žádají signatáři, aby tato část byla vyškrtána. Tato v důsledku stavební uzávěra bude blokovat rozvoj dotčených obcí, aniž by to bylo nezbytné a zcela zbytečně bude poškozovat i obce, které nakonec nebudou vybrány pro nevhodné geologické prostředí či svůj nesouhlas. Podle vládou schválené koncepcí nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým palivem mají být teprve k roku 2015 vybrány dvě nevhodnější lokality a zajištěna jejich ochrana v územních plánech.

Jihočeští starostové a nevládní organizace navíc upozornili na problematiku úložiště jihočeské lidry známých stran jdoucích do krajských voleb.

Edvard Sequens

Vítězové soutěže CO2 Vy na to?

Nadace Partnerství a British Council rozdělily 150 tisíc korun mezi tři vítězné projekty v soutěži s názvem CO2 Vy na to? Soutěž byla určena mladým lidem a jejím cílem bylo navrhnout opatření snižující množství emisí CO2 v každodenním životě.

„Celkem se soutěže zúčastnilo dvacet dva projektů. Z toho byla část zaměřená na opravy a stavby domů, organizační opatření na pracovišti, byly zde také projekty pojeté jako praktický nápad nebo osvětová kampaň,“ uvedl Zbyšek Podhrázký z Nadace Partnerství.

Na prvním místě se nakonec umístil projekt studentů pražské Vysoké školy ekonomické, kteří navrhli sérii opatření vedoucí k ekologicky šetrnému provozu kampusu této školy. Druhé místo získala paní Renata Vail s projektem Nechte ho doma, který formou soutěže motivuje zaměstnance firem k omezení používání automobilů. Třetí místo připadlo trojici studentů a jejich netradiční informační kampani zaměřené na problematiku emisí CO2 ve městech.

Evropský program GreenLight

Světová spotřeba elektrické energie na osvětlení stoupá, i když již dnes existující technologie by zvýšené nároky na osvětlení mohly pokrýt bez rostoucí spotřeby energie. Organizace a firmy, které úsporám energie v osvětlení věnují náležitou pozornost, mohou získat kvalitní osvětlení, zvýšit spokojenost pracovníků a návštěvníků budov a snížit své provozní náklady. Mimo to ovšem taky mohou získat nástroj vlastní propagace jako společnosti s pozitivním přístupem k ochraně životního prostředí.

Na kombinaci těchto výhod je zaměřen program GreenLight, iniciovaný Evropskou komisí. Program podporuje organizaci projektů rekonstrukcí nebo nových systémů osvětlení pro nerezidenční spotřebitele elektřiny (veřejné i soukromé organizace), které jsou ekonomicky rentabilní, energeticky úsporné a kvalitativně přínosné.

Jelikož Evropská komise neposkytuje v rámci tohoto programu finanční prostředky na zvyšování kvality osvětlení (neboť ta se zaplatí sama), poskytuje Partnerům podporu formou informačních zdrojů a jejich povědomí u veřejnosti (plakety na budově, reklamy, exkluzivní používání loga, ocenění, atd.). Získá tak od ní bezplatnou reklamu ohledně jejich účasti v programu GreenLight. Více informací o něm na www.eu-greenlight.org.

Juraj Krivošík, SEVEN, Středisko pro efektivní využívání energie, o.p.s., juraj.krivosik@svn.cz

P.S.: Calla se též zapojila do popsaného programu.

Stromy ve městech zlepšují kvalitu vzduchu

Vysazování stromů v urbanizovaných oblastech může snížit znečištění ovzduší měst prachovými mikročásticemi až o jednu čtvrtinu. Vyplývá to z nové studie, na kterou upozorňuje únorové vydání zpravodaje DG Environment Evropské komise. Prachové částice s průměrem menším než deset mikrometrů (PM10) představují velkou novodobou hrozbu pro lidské zdraví. Nová studie dokazuje, že tyto částice dokáží velmi účinně zachycovat stromy na povrchu svých listů či jehlic.

„Klíčová role stromů pro kvalitu ovzduší ve městech je známa už dávno. Dosud ale nebyla prozkoumána jejich schopnost pohlcovat také prachové mikročástice, které na svém povrchu váží řadu toxických látek, jež se při dýchání dostávají hluboko do plic,“ komentoval zprávu Martin Skalský ze sdružení Arnika. „Je to další důvod pro to, abychom o městskou zeleň pečovali a dřeviny káceli jen ve skutečně závažných případech. Z nové studie jasně vyplývá, že zelené plochy ve městech je vhodné rozšiřovat,“ řekl Skalský.

Prachové částice PM10 vznikají lidskou činností i přirozenými procesy. Obsahují je například výfukové plyny nebo kouř. Potenciál stromů pohlcovat tyto mikročástice vědci zkoumali ve skotském Glasgowě a v kraji West Midlands v Anglii, konkrétně ve městech Birmingham, Wolverhampton a Coventry. Výzkumníci také vytvořili statistický model, aby vypočetli, jak by koncentrace částic PM10 v daných městech ovlivnilo další vysazování stromů.

Habr, který má ustoupit rekonstrukci náměstí v Borovanech, viz níže.

Model vygeneroval množství scénářů, které ukazují, že koncentrace částic PM10 pocházejících z lidské činnosti lze snížit o 7 až 26 procent. Pokud by se například v kraji West Midlands rozšířily oblasti osázené stromy ze současných 3,7 procent na 16,5 procenta rozlohy kraje, koncentrace částic PM10 by poklesly o 19 procent. Rozšíření zelených oblastí až na teoretické maximum 54 procent (dosažené pouze vysazováním stromů na existujících zelených plochách) by mohlo vyústit v šestadvacetiprocentní pokles koncentrací PM10. To by znamenalo, že v ovzduší by bylo každý rok o 200 tun prachových mikročástic méně. V Glasgowě je možné dosáhnout šestiprocentního

poklesu koncentrací PM10 rozšířením zeleně z dnešních 3,6 procent plochy města na osm procent jeho rozlohy.

Ukazuje se, že vysazování stromů je efektivní strategií k odstranění prachových mikročástic z ovzduší měst. Studie odhaduje, že v Glasgowě polapí stromy z ovzduší každý rok 4,99 tuny částic PM10. Ve West Midlands dnes stromy pohlcují sedm procent prachových mikročástic pocházejících z lidské činnosti, což ročně představuje 39,63 tun částic PM10 odstraněných z ovzduší. Kdybychom osadili čtvrtinu volných ploch v našich městech stromy, průměrné koncentrace nebezpečného prachu by poklesly o dvě až deset procent.

Nejlepšími „čisticími stroji“ na mikročástice prachu jsou stromy s největším povrchem jehlic nebo listů, jako například modřín, borovice či jasan. Největší efekt pro zlepšení kvality ovzduší má vysazování těchto druhů spíše soliterně než ve skupinách. Odvrácenou stranou konceptu je fakt, že některé druhy stromů vylučují těkavé organické látky přispívající ke vzniku přízemního ozónu. Navíc se zjistilo, že prachové částice pohlčené stromy nezmizí, ale hromadí se v půdě, která tak může být v dlouhodobém horizontu kontaminována. Lepší způsob, jak toxický prach odstraňovat z ovzduší, ale zatím neznáme.

Více informací je možné najít přímo v textu nové studie (A. G. McDonald et al (2007). Quantifying the effect of urban tree planting on concentrations and depositions of PM10 in two UK conurbations. Atmospheric Environment. 41(38): 8455–8467), kterou si může na stránkách Evropské komise stáhnout [ZDE](#).

Tisková zpráva sdružení Arnika

Nadace Partnerství vyhlásila celostátní anketu Strom roku

I letos můžete zasílat nominace na titul Strom roku 2008. Anketu již sedmým rokem vyhlašuje Nadace Partnerství. Jejím cílem je upozornit na význam stromů pro životní prostředí a vzbudit zájem lidí o krajinu, ve které žijí. Generálním partnerem programu Strom života je společnost Skanska, která na něj v letošním roce věnuje 6,2 milionu korun. Hlavním partnerem ankety Strom roku je společnost Sitronics CZ, záštitu převzal ministr životního prostředí Martin Bursík.

Strom má jako jednoduchý a srozumitelný symbol přivést veřejnost k většímu zájmu o životní prostředí. „*Minulé ročníky ukázaly, že vítězné stromy se díky aktivitě a propagaci navrhujících stávají často oblíbenými cíli výletů a že významným způsobem stmelují místní komunitu. Díky anketě došlo v předchozích letech k ošetření tří veřejností oblíbených stromů, další tři vítězové byli oceněni slavnostní výsadbou,*“ uvedla koordinátorka ankety Pavlína Binková z Nadace Partnerství. „*O popularitě ankety svědčí i to, že v minulých ročnících hlasovalo už takřka 200 tisíc osob. Do soutěže o Strom roku se opakovaně s velkým nadšením zapojují školy, které tak mohou rozšířit například výuku ekologické výchovy, vítají ji však i místní zastupitelé, zájmová sdružení, lokální firmy i média,*“ doplnila Pavlína Binková.

Návrh na Strom roku 2008 může zaslat každý – jednotlivci, rodiny, obce, školy, firmy nebo jakákoli další organizace či instituce – stačí ho do 30. května 2008 doručit na adresu Nadace Partnerství, nebo e-mailem na strom.zivota@nap.cz. Nominace by měla obsahovat příběh stromu, uvedení lokality, kde strom roste (včetně GPS souřadnice), informace o druhu, výšce, stáří a obvodu stromu a jeho fotografii.

Z doručených návrhů vybere porota dvanáct finalistů, pro které bude od srpna do října hlasovat široká veřejnost. Výtěžek z tohoto hlasování je určen na výsadbu nových stromů po celé České republice. Odměnou pro vítězný strom je jeho odborné ošetření spojené s úpravou okolí, které provede zahradnická firma PROSTROM na jaře příštího roku. Podrobné informace k anketě naleznou zájemci na internetových stránkách www.stromzivota.cz/anketa.

Ve středu 19. března se v Beňově u Přerova uskutečnilo ocenění loňské vítězky, Stojanovy lípy, v podobě výsadby nových dřevin. Nad nově vysazenými stromy převzali patronát olomoucký arcibiskup Jan Graubner a starosta Beňova s místními dětmi, výsadby se zúčastnily i další osobnosti veřejného i politického života ČR, včetně jmenovců arcibiskupa Stojana z přerovského okresu. Slavnostní sázení ukončilo šestý ročník ankety, v němž se stala oceněná lípa jasnou favoritkou. Díky nadšení zastupitelstva i dětí se obci s přibližně 670 obyvateli podařilo nashromáždit 22 571 hlasů.

Kontakt:

Pavlína Binková, koordinátorka ankety Strom roku, Nadace Partnerství
tel.: 515 903 123, gsm: 721 468 231, e-mail: pavlina.binkova@nap.cz

Bude náměstí v Borovanech zelenou oázou nebo betonovou pouští?

Ve druhé polovině roku 2006 přišlo vedení města Borovany, kde žiji, s konkrétní představou, jak zásadně zrekonstruovat náměstí. Což o to, proměna je potřebná, v dnešní podobě není moc vzhledné, některé funkce (třeba čerpací stanice PHM) navíc na náměstí nevhodné a velikost autobusového nádraží překonaná. Pokud už se tu za poslední desítky let sáhlo k úpravám, přinesly podivně červené chodníky po obvodu a kulové lampy svítící stejně tak na zem jako do nebe i oken okolních domů. V posledních letech také v přípravě na rekonstrukci ubyla celá řada stromů a keřů, což byl další krok ke stávající nepříjemné podobě.

Předložená představa města zobrazená v plánech místními politiky protěžované architektonické kanceláře AI spol. s r.o. však odrážela jedinou variantu znamenající betonování na úkor zeleně. Jako lokální buňka Strany zelených jsme v říjnu 2006 zorganizovali veřejnou debatu o podobě náměstí, protože vedení města se k ničemu podobnému nemělo. Návštěvnost debaty překročila naše očekávání, mezi lidmi byl o podobu centra města skutečně velký zájem. Všichni jsme uvěřili slibům, že námítky, které zazněly, budou zapracovány do další verze, která půjde již jako projekt do povolení procesu.

I nestalo se nic až do prosince 2007, kdy bylo zahájeno územní řízení na povolení rekonstrukce náměstí. Jaké bylo naše překvapení, když byl předložen ten samý plán, co se debatoval na podzim roku

2006. Zveřejnění pouze vyhláškou na úřední desce přes vánoční svátky, radniční Borovanský zpravodaj mlčel. Snad aby se nepřihlásili dotčení vlastníci či jiní obyvatelé a narušili tak idylu zdejšího vládnutí. Protože roli veřejnosti považujeme za klíčovou, upozornili jsme vlastníky nemovitostí okolo náměstí dopisem do schránky a pozvali je také na komisi životního prostředí (což se neobešlo bez silně výtky rady města za zneužití komise). Sdružení Calla se stalo účastníkem řízení a podala řadu připomínek.

Uznáváme, že návrh rekonstrukce náměstí má řadu pozitiv proti současnému stavu – mělo by dojít ke zklidnění dopravy, zásadní rekonstrukci již nevyhovujícího prostoru autobusového nádraží, vymístění čerpací stanice PHM apod. Avšak přesto nám v předložené studii chybí jasná koncepce využití zejména centrálního prostoru náměstí. K jakým funkcím má sloužit? Návrh tápe mezi shromaždištěm, tržištěm, nástupištěm, parkovištěm, pěší zónou, parkem, aj.. Není tedy patrné, zda jsou navržené zásahy do zeleně opodstatněné. Zpevněná plocha centrální části náměstí plánovaná na úkor dnešní zeleně (včetně vzrostlých stromů) je v návrhu příliš naddimenzovaná. To zvýší prašnost, změní odtokové poměry a též celkové mikroklima lokality s dopadem na životní prostředí - týká se stínu v létě, ochlazování výparem vody, funkce větrolamu. Deklarovaná potřeba plochy pro shromažďování občanů může být uspokojena i plochou zatravněnou, aniž dojde s ohledem na předpokládanou frekvenci takových akcí k devastaci porostu sešlapem. Nároky na prostor pro trhy mohou být uspokojeny plochami v areálu zámku. Nemělo by být uvažováno s parkováním před zámkem, k tomu slouží jiné prostory. Ponechání vzrostlých borovic černých (byť nejde o původní druh) může vyřešit každoroční poptávku města po vánočním stromu na náměstí. Požadujeme tedy dnešní plochu zeleně včetně kvalitních stromů zachovat a to jak v části od radnice ke pranýři, tak před zámkem.

Jako zásadně nevhodné je navrhované uzavření dnešních vzrostlých stromů v okolní pevné nepropustné ploše – zejména čtveřice lip u pomníku Sv. Jana Nepomuckého a kaštanu u plánované kašny na náměstí. Kořeny stromů nebudou dýchat, stromy mohou být poškozeny a brzy uhynout (případně po uhnívání kořenů se stanou nestabilní a ohrozí uživatele náměstí).

Museli jsme se ale ozvat i kvůli porušení stavebního zákona, který požaduje zveřejnění podoby záměru na místě budoucí realizace, což město ignorovalo. Nakonec bylo řízení přerušeno (nebyly zahrnuty ani podané připomínky Dopravního inspektorátu Policie ČR) až do února. Poté bylo obnoveno s mírně upraveným projektem, který se vynořil ze šuplat a s představením projektu ve vitrině Městského úřadu (dodatečně jsme se dozvěděli, že rada města během roku 2007 debatovala i jiné varianty podoby náměstí, ale odmítla je a tak zůstaly skryty, aniž jsme jako veřejnost měli vůbec šanci je spatřit).

Je jasné, že nově zrekonstruované náměstí se může stát ozdobou města, ale může je také poznamenat negativně na mnoho let. Přejeme si, aby jeho nová podoba odpovídala potřebám lidí, aby se stalo oblíbeným

místem setkávání a bylo plné života. Proto jsme (jako Strana zelených) na březnu připravili anketu mezi obyvateli. Ačkoliv v Borovanech ankety nenacházejí zpravidla valnou odezvu a máme obavu, že řadě lidí se anketní lístek – uschován v reklamních tiskovinách – ani nedostal do ruky, odezva je potěšující. Sešlo se 109 odpovědí, přičemž 93 z nich se vyslovilo pro zachování či přímo rozšíření dnešní plochy zeleně. I z dalších odpovědí je jasné, že velké části obyvatel Borovan není lhostejné, jaké bude centrum města. Výsledky ankety předáváme radě města s výzvou k přehodnocení stávajícího projektu a jsme připraveni podpořit další diskusi o nich.

Edvard Sequens

Příběh jednoho nepohodlného dubu v Radosticích u Borovan

Vše začalo podáním žádosti o povolení kácení čtyř vzrostlých stromů na soukromém pozemku v obci Radostice u Borovan. Důvod: stavba plotu. Také si myslíte, že se dá stavba plotu vyřešit různými způsoby? Při dobré vůli ano, ne však tehdy, pokud je stavba plotu jen záminkou k odstranění nechtěného „tichého společníka“.

Městský úřad v Borovanech nedůvodnou žádost o kácení zamítl. Calla při místním šetření dokonce zjistila, že jeden z dubů je takové biologické i estetické hodnoty, že by měl být chráněn zákonem. Podali jsme tedy návrh k městskému úřadu v Trhových Svinech na vyhlášení památného stromu. Odbor životního prostředí na místě následně provedl šetření a co nezjistil: dub je nařezán po obvodu, někdo se ani nenamáhal odstranit piliny. Dub je závažně poškozen a ohrožen ve svém dalším vývoji. Viníkovi sice hrozí pokuta, ta ovšem může činit maximálně 10 000 Kč, přičemž reálná ekologická újma v tomto případě přesahuje 100 000 Kč. Přestupek byl prošetřen Českou inspekcí životního prostředí. Nyní podala Calla i ČIŽP trestní oznámení na neznámého pachatele.

Pavla Matějková

Čekání na orkán Václav

Loňský vítr jménem Kyrill a letošní Emma a Kirsten nám opět připomněly, že s klimatem se děje něco zvláštního. Nejde ani tak o to, že hodně foukalo. To se občas stává. Jako důležitější se jeví fakt, že jednou z klimatických změn má být i vyšší frekvence katastrofických jevů souvisejících s počasím.

Že tato souvislost nedochází prof. Klausovi, je sice politováníhodné, leč očekávatelné a koneckonců i prakticky bezvýznamné. Mnohem horší se mi zdá fakt, že na tuhle podstatnou okolnost nereagují čeští lesníci (čest výjimkám). Pokud jste se v březnu prošli lesem kolem Českých Budějovic, mohli jste leckde vidět menší či větší množství vyvrácených smrků a přelámaných borovic. Téměř navlas stejný obrázek jako po loňském Kyrillovi. A taky jste mohli slyšet rachot motorových pil, které zahlazovaly škody po orkánu.

Hned vedle prořídých smrkových monokultur se každý může přesvědčit, že na další podobnou událost se už zakládá. Pěkně v zákrytu za sebou tu čekají malé smrčky (nahore jednotně natřené proti okusu) na jeden z mnoha příštích orkánů. Potrvá to třeba několik desetiletí, ale hraničí to s jistotou. Naši potomci můžou ten vítr pojmenovat třeba Václav. Po jednom dávném českém „klimarealistovi“.

Jiří Řehounek

Papír a životní prostředí

V únorovém čísle časopisu Papír a celulóza byl jako příloha leták „Papír a životní prostředí“ vydaný Svazem velkoobchodů s papírem ve spolupráci se Svazem průmyslu papíru a celulózy. Z tohoto letáku mám smíšené pocity. Většina informací je tam podle mého soudu pravdivá, se vším ale souhlasit nemůžu. Navíc došlo nejspíš i k tomu, že leták byl tvořen převážně lidmi, kteří se zabývají prodejem papíru, či pracují na výrobě buničiny – tj. primárních vláken, a tak lze mnohé pasáže mylně pochopit. Navíc vyznívá, jako kdyby byla recyklace něco okrajového, což v papírenském průmyslu není – to opět potvrzuje moji domněnku – leták psali lidé, kteří se recyklací nezabývají, a proto jí tolik pozornosti nevěnovali (což je přirozené). Já alespoň doufám (a zatím i věřím), že jednotlivé formulace nejsou psány dvojznačně úmyslně. Aby se ale zamezilo případným nedorozuměním, rád bych k tomuto letáku napsal pár komentářů.

První zmatek se dostal hned do prvního odstavce, Je v něm uváděno, že papírenský průmysl je jediným průmyslovým odvětvím využívajícím trvale obnovitelné suroviny. Ovšem jediným není, což při zmínce potravinářského průmyslu o kousek níž jasně vyplývá. Velmi nepozorný laik by navíc mohl pochopit tuto větu i tak, že papírenský průmysl používá pouze obnovitelné suroviny. Na straně 2 je však jasně řečeno, že jen do zanášky přichází 14 % nevláknitých podílů (a to je ještě potřeba hromada chemikálií z neobnovitelných zdrojů).

Pozor také na zkratky na prostředním dvojlistě. Je třeba číst pozorně poznámky, aby člověk například nezaměňoval TCF a ECF buničiny, které jsou z angličtiny přeloženy stejně, jen poznámkou se liší.

Špatná formulace je zvolena i na straně 7, kde stojí že „i ten papír, který se stává odpadem, musí být vyroben z čistých a nepoužitých vláken“. Jinými slovy to říká – odpadem se stává pouze papír nerecyklovaný. Přestože to autor mínil ve smyslu, že žádné vlákno nelze recyklovat věčně – někdy být vyrobeno muselo.

Souhlasím s autory, že téma papír a ekologie je velice obtížné a nelze najít moc obecně platných a přitom pravdivých tvrzení. A ekologie se dá posuzovat podle energetické náročnosti spotřeby chemikálií. Ale recyklace u mě zatím vede (a u papírenského průmyslu naštěstí též). Koneckonců při recyklaci je nejobtížnější fází odstranění barvy. Ale je mnoho druhů recyklovaných papírů, které to vůbec nepotřebují. A výrobou těchto papírů se recyklace dostává do velmi pozitivního světla (ale uznávám, vidím to ze své perspektivy - pracuji v papírně, kde se právě takové papíry vyrábějí).

Velmi spornou částí jsou části o dřevu. Tam je třeba se pohybovat velice opatrně.

Je velmi optimistickou informace, že „4 stromy jsou sázeny za 3 poražené“. Kolik procent z těchto vysazených stromů se však dožije mýtního věku nikde ale psáno nestojí. Je-li to nad 75 %, pak nenamítám nic. Je-li to 75 %, čím se autor letáku chlubí? Přesné číslo neznám, tak nevím.

Stejně nejasná může být informace v prvním odstavci na straně 7. Papírenský průmysl používá části stromů, které jiní zpracovatelé nemohou použít. Je logické, že každý chce nejlevnější suroviny, a tak se snaží spotřebovat to, co jiný nechce – mladé stromky z probírky (mají-li už alespoň 7 cm v průměru), krajinky z pily atp. Nelze ale zpracovat úplně vše, co dřevařský průmysl nechce. Nahnilé, smolné či svalovité dřevo je pro papírenský průmysl nevhodné. Stejně tak jsou vyšší spotřeby chemikálií při výrobě papíru z větví a jiného drobného odpadu.

Ovšem informace, že papírenský průmysl nemůže technologicky využívat dřevo ze starých stromů a pralesů se mi nelíbí. Jde to. Málou část papírny má ale pilu potřebných rozměrů. A nemívá ani zájem, protože staré stromy velmi často mají jádro nahnilé. A když ne, jeho cena je většinou taková, že by se papírně nevyplatila.

Nejtěžší na diskuzi s mnohými papíráky ale budou otázky těžby. Mnozí papíráci se dívají na les jako lesáci. Tj. podle filozofie, že z lesa má být především užitek (hlavně finanční). A tak se hojně setkávám s názorem, jaká kalamita je, že nám lesy stárnou. A lidé s tímto názorem se opravdu trápí, že nikdo s tím nic nedělá. A nejsou to často ani žádní zazobaní papaláši. Naučili se les prostě vidět tímto způsobem. Způsobem, kde nejlepší je vysadit plantáž stromů, počkat do mýtního věku a pak tuto plantáž vytěžít. A znovu zasadit les. Přesně v tomto duchu teď běží propagace ve Francii. Mě ale naučili les vidět biologové, a tak se naopak raduji nad rozmanitostí bující ve stárnoucím lese.

Každopádně kdo by měl zájem, může si problematiku recyklace i sporné body prodiskutovat 13. a 14. května v Kamenici nad Lipou, kde Společnost průmyslu papíru a celulózy pořádá seminář „Od sběru po tiskové papíry“. Předseda této společnosti ing. Charvát tam rád uvítá i případné oponenty (což mi sdělil při naší celkem bouřlivé e-mailové komunikaci nad letákem). Bližší informace jsou k nalezení na www.sppc.cz.

Pepa Polívka

Horažďovičtí svůj boj proti čerpací stanici nevzdávají

Koncem loňského roku se na Callu obrátili občané Horažďovic, v jejichž těsné blízkosti, v obytné zástavbě, měla vyrůst čerpací stanice pohonných hmot. K významnější ochraně svých zájmů založili dotčení vlastníci občanské sdružení a po nekonečných běháních po úřadech, studování správních spisů i právních předpisů a také dostatečné medializaci kauzy se jim dosud povedlo vyvrátit správnost hlukové studie a prodloužit délku územního řízení. Sami obyvatelé potvrzují, že největší úspěch jim přinesla medializace, nikoliv jejich práva vyplývající ze zákona. Sami zástupci občanského sdružení konstatují, že pokud by se aktivně a zcela vyčerpávajícím způsobem nebránili, před okny už by jim čerpací stanice dávno stála.

Pavla Matějková

Splouvání horního toku Vltavy a kriticky ohrožená perlorodka

Horní tok Teplé Vltavy je evropsky unikání ekosystém. Oblast řeky, která v území Lenora-Nová Pec prochází Národním parkem Šumava včetně nejprísněji chráněných prvních zón, je domovem 36 druhů vyšších rostlin, 35 druhů ptáků a 11 druhů ryb, plazů a obojživelníků. Všechny tyto druhy jsou chráněny zákonem. Cílem snažení Správy NP a CHKO Šumava je zachovat v této oblasti biodiverzitu a ekologické funkce Vltavského luhu. Vltavský luh je mimořádně cenná severská niva ve střední Evropě, chráněná tzv. Ramsarskou úmluvou o mokřadech.

Na základě vědeckých studií, které shodně konstatovaly ohrožení přísně chráněných druhů jako je perlorodka říční, je Správa NP a CHKO Šumava nucena přistoupit k silnějšímu omezení splouvání horního toku Teplé Vltavy v úseku Soumarský Most – Pěkná. Splouvání vodních toků je v národních parcích ze zákona zakázáno mimo místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody. Vodní turistiku na Teplé Vltavě povolil jako výjimku nad rámec zákona Návštěvní řád z roku 1992, a to v úseku Lenora – Nová Pec od 1.5. do 31.10. od 8,00 do 19,00 při výšce hladiny odpovídající 45 cm na vodočtu na Soumarském Mostě. Od 1.5.2008 bude však v Národním parku Šumava platit nový Návštěvní řád. Ten by měl změnit i limity pro splouvání

Teplé Vltavy. Nový návrh zní takto: úsek Lenora – Soumarský Most by se splouval od 1.5. do 31.10. mezi 8,00 – 19,00 se zachováním limitu 45 cm, ale s vyloučením nafukovacích pramic a raftů, tedy jen na kajacích a kánoích. Úsek Soumarský Most – Pěkná by byl splavný jen při výšce hladiny nad 61 cm na Soumarském Mostě pro kajaky a kánoe (s vyloučením nafukovacích raftů a pramic) kromě období 15.6.-15.8., kdy by bylo jakékoli splouvání v tomto úseku vyloučeno. Úsek Pěkná – Nová Pec by byl splavný bez omezení výškou hladiny, a to jen pro kajaky a kánoe. Správa také uvažuje o početně limitovaných vodáckých exkurzích během prázdnin za stavu 55 cm na Soumarském Mostě. Návrh Správy NP a CHKO Šumava bude dále projednáván ve výkonném výboru Rady parku a v pracovní skupině pro Návštěvní řád.

„Správa je připravena nést spoluzodpovědnost za profesionální péči o návštěvníky NP Šumava,“ řekl ředitel Správy František Krejčí. „Musíme ale také stranit perlorodce, která je kriticky ohrožena. Hosty národního parku nemůžeme vědomě posílat do území, kde by poškozovali přírodu. Dokonce se domníváme, že ani oni sami by do přísně chráněných částí přírody aktivně vstupovat nechtěli, kdyby věděli, o jak cenné území jde. Také bych nerad, aby Evropská komise zahájila s ČR řízení o nedodržování podmínek ochrany přírody v naturovém území NP Šumava. Ochrana přírody je totiž významným veřejným zájmem a v národním parku na evropsky významné lokalitě by měla mít přednost před jinými zájmy.“

Část pracovní skupiny pro splouvání Vltavy (obce, někteří podnikatelé v cestovním ruchu) se však zatím s návrhem Správy neztotožnila a doporučuje jiné řešení.

Tisková zpráva Správy NP a CHKO Šumava z 11.března 2008

Ideologická invaze

Letošní „osmičkový rok“ vybízí k rekapitulaci novodobých českých dějin, do které se ovšem pouštětí spíše televizní moderátoři a politici všech barev. V biologii jsou zase v posledních letech „hitem“ biologické invaze, které se staly jednou z nejdůležitějších příčin úbytku biodiverzity ve světě. A mě napadlo připomenout jednu starší biologickou invazi, na které se po „osmičkovém“ roce 1948 tehdejší nový režim vydatně ideologicky přiživil.

V roce 1950 vyšla ve Státním nakladatelství dětské knihy propagandistická brožurka, jejímž autorem byl Ondřej Sekora, jinak též stvořitel Ferdy Mravence. Jmenovala se „O zlém brouku bramborouku“ s podtitulem „O mandelince americké, která chce loupit z našich talířů“. Jistě už tušíte, že invazi, o které píšu, provedla na naše území všeobecně známá mandelinka bramborová (*Leptinotarsa decemlineata*).

Komunistický režim se rozhodl využít invaze mandelinek na naše pole, která se časově shodovala právě s obdobím přelomu 40. a 50. let, k masivní protiamerické kampani. Obyvatelstvu bylo líčeno, jak americká letadla potají shazují na československé území americké mandelinky a chtějí tak rozvrátit naše hospodářství. Citujme ze Sekorovy brožurky: „Och, kdyby se jim tak povedlo zničit všechnu úrodu našich brambor! To by zajásali: ‚Splnili jsme úkol, který nám dali páni ze západu. V ČSR nebudou brambory!‘“

Brožurka dobře posloužila i propagaci brigád na likvidaci mandelinky. Obsahuje věrné kresby všech vývojových stadií mandelinky bramborové i obrázky dětí sbírajících larvy a dospělé brouky. A hned další obrázek ukazuje pány s velkými cisternami na zádech, jak aplikují postřik na bramborovém poli. Tehdejší lehkovážný postoj k chemikáliím dokumentuje i cedule u pole, která nevaruje před chemickým postřikem, ale hlásá: „ZAMOŘENO MANDELINKOU BRAMBOROVOU“.

„Naše talíře budou v bezpečí, až vyhubíme poslední mandelinku. A svět, ten si oddychne, až budou také zneškodněni poslední nepřátelé míru.“ Těmito slovy končí brožurka, kterou jste si v roce 1950 mohli pořídít za celé 3 Kč.

A jak to bylo doopravdy? Mandelinka bramborová se skutečně do Evropy dostala z Ameriky, kde se ovšem pravděpodobně neživila brambory, ale jinými druhy lilkovitých rostlin. Tady však své původní živné rostliny nenašla a byla tak nucena přejít na lilek brambor (= brambor obecný). Kromě toho konzumuje též jiné druhy z čeledi lilkovitých, včetně prudce jedovatých druhů jako blín černý. Asi nejzajímavější na celém příběhu je to, že „evropské“ mandelinky bramborové byly zpětně zavlečeny do Ameriky, kde se pustily do tamních brambor.

Jiří Řehounek

Čisté teplo: příležitost leží ladem

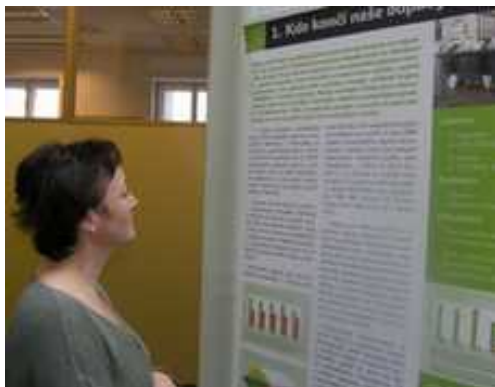
Calla spolu s Hnutím DUHA za pomoci grantu v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti realizuje projekt „Veřejná kampaň za podporu výroby tepla z obnovitelných zdrojů energie“. V jeho rámci jsme připravili seminář „Čisté teplo: příležitost leží ladem“. Prezentován na něm bude aktuální potenciál obnovitelných zdrojů energie pro výrobu tepla v České republice a návrh na systémovou podporu jeho využití. Podíváme se i na chystanou evropskou směrnici a do Německa. Jak je obnovitelné teplo podporováno zde, představí **Veit Bürger z Oeko-Institut e.V.** – **Institute for Applied Ecology**.

Akce se koná **21. dubna 2008 od 9:30 do 12:30 hod. v konferenčním sále Zastoupení Evropské komise v ČR, Jungmannova 24, Praha 1**. Vstup na seminář je zdarma. Svou účast však potvrďte. Potvrzení účasti a další informace: Hana Gabrielová, Calla, email: hana.gabrielová@calla.cz, telefon: 777 027 012.

Edvard Sequens

Nová původní výstava „Kde končí naše odpady?“ putuje po regionu

Výstavu si při vernisáži v budově českobudějovického magistrátu prohlédla i paní náměstkyně primátora Ivana Popelová.

Výstava pokračuje **26.3. - 18.4. ve Šmidingerově knihovně ve Strakonících**. Výstavu lze zapůjčit do knihoven a škol po celých jižních Čechách.

Více informací: Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice, tel.: 387 310 166, petr.drahos@calla.cz, www.calla.cz/odpady

Petr Drahoš

Pacova hora

Jedna z nejmladších přírodních rezervací jižních Čech leží nedaleko Chýnova na Táborsku. Byla vyhlášena v roce 2002, jmenuje se Pacova hora a chrání opuštěný vápencový lom s nalezištěm vzácných minerálů a výskytem (hlavně) teplomilných druhů rostlin a živočichů. Leží jen kousek od vstupu do známé Chýnovské jeskyně. Chcete – li se do rezervace podívat alespoň virtuálně, stačí na internetu zadat adresu <http://pacovahora.webovka.eu>. Stránku vytvořili studenti Českého reálného gymnázia jako domácí úkol na ekologickou olympiádu.

Jiří Řehounek

Malé je milé

Jako malý kluk jsem toužil cestovat do Amazonie a najít největšího brouka světa, tesaříka druhu *Titanus giganteus*. Z nějakého důvodu se mi jako začínajícímu entomologovi zdálo, že to je vhodný životní cíl. Pochopitelně nejen kvůli té dvacetimetrové potvůrce.

Na gymnáziu jsem sice ještě Jižní Ameriku tak docela z hlavy nepustil, začalo mě to však táhnout z rodného Polabí spíše na východ. Za vrchol blaženosti jsem považoval toulání po horách východního Slovenska, na univerzitě a těsně po ní přibyla ke Slovensku i Podkarpatská Rus, Balkán a další evropské země. Namísto obrovitého tesaříka jsem přesunul pozornost k jeho menším (a často mnohem zajímavějším) příbuzným.

Asi dva roky před stěhováním na jih Čech jsem si teprve začal uvědomovat, jaké přírodní poklady opustím v Polabí. Jako šílený jsem i ve všedních dnech odpoledne objížděl chráněná území na Nymbursku a Kolínsku a žasl, co všechno jsem mohl vidět a poznat v předchozích letech. A dělal jsem alespoň orientační entomologické průzkumy některých rezervací. Řada vzácných brouků z těch průzkumů měřila jen něco málo přes milimetr. Když jsem se přestěhoval do Českých Budějovic, umínil jsem si, že znovu neudělám „polabskou“ chybu. Začal jsem systematicky navštěvovat několik chráněných území, která se mi v jižních Čechách zdála nejzajímavější.

Letos na entomologii moc času nemám, protože nám v rodině přibyl Jáchym. S kočárkem spolu jezdíme po lese za naším domem a objevujeme, co dříve zůstávalo skryto i mému bedlivému zraku biologa. Známe všechny místní veverka, rezavé i tmavé. Víme, kde si staví hnízdo holub hřivnác a že u vyvráceného smrku hnízdí párek střízlíků. Neušla nám jedna dutina datlů a několik dutin strakapoudů (jenom pořád nevíme, kde bydlí ta žluna, kterou občas potkáváme). U hromádky hlíny zarostlé mechtem potkáváme maličkého norníka, který si v ní vybudoval systém nor. A už se těšíme až „nás“ les rozkvetě, rozezpívá se a rozbzučí. A když se rozšoupneme, dojedeme až na Vrbenské rybníky!

Jiří Řehounek

Listárna

V některých příspěvcích pro Ďáblík jsem se snažil vyprovokovat jeho čtenáře k aktivitě. S jistým zadostiučiněním musím konstatovat, že alespoň v některých případech se to podařilo. Možná si ještě někteří čtenáři vzpomenu na lednový článek s vysvětlením anglického výrazu „loggers“. Na výzvu k vymýšlení českého termínu zareagoval čtenář Jiří Guth, z jehož e-mailu si dovoluji citovat:

„Loggers by se asi nejlépe přeložilo jako „dřevorubání“. Pro hromady (nahromadění) dříví kvůli dřevozravým broukům lze nejspíš vymyslet cokoli vhodného bez ohledu na anglický kontext. Nevím ovšem, jestli jedno slovo bude dost zvukomalebné a výstižné. Co třeba „dřevnice“ (samička od dřevníku)? Nebo „dřevotop“? Tam je nevýhoda, že „top“ od topos (biotop) poněkud splývá s možným topením dřívím. Nebo „dřevěné broukoviště“?“

Čtenář Petr Hesoun pak reagoval na článek z minulého čísla, ve kterém jsem se pohoršil nad chováním motorkářů a čtyřkolkářů v mladošovicické pískovně, kteří vloni ve velkém likvidovali snůšky ropuchy zelené. Vcelku oprávněně poukázal na fakt, že v jistých případech může být podobné chování ku prospěchu některých lokalit. Např. pro udržování vhodného biotopu ropuchy krátkonohé je důležité, aby byla plocha stále narušována, což by takový moto- či autokros zajistil. Cítuje našeho předního batrachologa Víta Zavadila, podle kterého ztrátu jednotlivých vajíček či snůšek vynahradí udržování vhodného prostředí pro celou populaci.

Protože jsme si od té doby vyměnili několik e-mailů, domnívám se, že věc je již vzájemně dostatečně vysvětlena. Pokud bychom se dokázali s motorkáři dohodnout na nějakém režimu ježdění, asi by bylo vše v pořádku. Bohužel mě nenapadá způsob, jak to udělat. Kromě na maděru rozježděných ropuších snůšek došlo v Mladošovicích také k likvidaci stěn pískovny, ve kterých hnízdily břehule, o dalších vlivech nemluvě.

Takže bych osobně raději zůstal u klasických managementových zásahů s využitím těžké techniky, které jsou ovšem pod kontrolou orgánů ochrany přírody. Přitom nemusí jít jen o bagrování. V bývalém vojenském prostoru Milovice v Polabí se při péči o cenné lokality uplatňují např. srazy milovníků vojenské historické techniky. Pánové se zacvičí se svými vozítky a listonoh letní neztratí své oblíbené louže ve vyjetých kolejích.

Redakce děkuje za reakce a těší se na další.

Jiří Řehounek

Zvířata na netu

Po přečtení tohoto nadpisu se možná ptáte, co tím autorka asi tak míní. Chce nás snad upozornit na nějaké videozáznamy z jednání našich politických špiček? Nebo nám chce přes internet nabídnout zatoulané koťátko? Ne, ne, nic takového. Vzhledem k tomu, že Ďáblíka vydává ekologické sdružení, dá se předpokládat, že většina jeho čtenářů jsou lidé, kteří milují přírodu v jejích nejrůznějších podobách. Mám teď na mysli zvláště zaujaté pozorování mravenců na mraveništi (následně pak ve svých botách), sýkorek houpajících se na lojové kouli, čápů kroužících vysoko ve vzdušných vírech... Mezi takové dychtivé pozorovatele patřím i já. Při svých toulkách přírodou jsem měla štěstí na mnohá neobvyklá setkání, která mě vždy vtáhla hlouběji do světa zvířat, blíže k našim společným kořenům.

Nezapomenu třeba na tři dovádějící mládřata jezevců v tajemných lesích Lužických hor, na medvěda ve slovenských Roháčích nebo na téměř tři desítky čápů, kteří plachtili loni nad naším domem v Borovanech. Určitě máte každý podobná jedinečná setkání, na která nikdy nezapomenete. Jsou ovšem mezi námi i jedinci, kteří sice do přírody chodí, ale špatně vidí, takže pokud jim např. strakapoud nepřistane omylem přímo na hlavě, nebudou věřit, že něco takového u nás vůbec žije. Pak jsou tu také tací, kteří přírodu milují, ale přes samé psaní projektů, pořádání seminářů, zachraňování klimatu a kdoví, čeho všeho ještě, se do přírody vlastně vůbec nedostanou. Věřím, že takovýchto odstrašujících případů je mezi námi málo, nicméně – víme o nich.

A tak, pokud se i vy někdy dostanete do situace, kdy unavení, naštvaní a smutní budete sedět před svým počítačem s přáním odjet někam hodně daleko (třeba do Afriky) od toho blázince tady – NEZOUFEJTE! Stačí totiž málo. Nabídnu vám několik zajímavých internetových adres, nad kterými vaše vyprahlá mysl

zaplesá. Díky těmto stránkám totiž můžete v přímém přenosu z webových kamer pozorovat zvířata nejen chovaná v zajetí, ale i zvířata žijící ve volné přírodě. A s přehlídkou můžeme začít zrovna v Africe.

<http://www.africam.com/wildlife/index.php>

Na této adrese můžete živě sledovat dění u napajedla Nkorho Pan, které leží v soukromé přírodní rezervaci Sabi Sands v těsném sousedství Krugerova národního parku v Jihoafrické republice. Na stránkách najdete spoustu dalších odkazů na jiné webové kamery (např. pítka kolibříků). Ovšem i sledování samotného napajedla stojí za to. Pokud budete mít štěstí, můžete tam „potkat“ slony, žirafy, impaly, paviány, želvy, lvy... Sledování tohoto webu doporučuji zvláště v pošmourných dnech. Africké slunce dělá zázraky.

<http://www.zoobrn.cz/zoo-brno/primy-prenos-z-porodniho-boxu-ledniho-medveda/>

V brněnské ZOO se loni 23. listopadu narodila samici ledního medvěda Coře dvě mláďata. Vzhledem k tomu, že odchov ledních medvědů v zajetí je velmi náročný, byla do porodního boxu umístěna infračervená kamera, díky které mohli chovatelé sledovat, jak medvídci prospívají. Pokud by se totiž samice z nějakého důvodu dostala do stresu, mohla by se o mláďata přestat starat nebo je i usmrtit. Všichni asi máme v paměti dva případy z německých ZOO, kde museli postupně převzít péči o mláďata Knuta a Flocke chovatelé. Mimochodem, webové stránky Flocke najdete na adrese: <http://www.nuernberg.de/internet/eisbaer>. 11. března 2008 byl konečně otevřen porodní box (Cora už totiž několik dní tlapou bušila do dveří a dožadovala se jejich otevření) a medvědice se tak mohla slastně vrhnout do bazénu s ledovou vodou. Následována byla nejdříve jedním a po chvíli i druhým medvídkem. Medvídci se tak poprvé představili návštěvníkům a okamžitě se z nich staly hvězdy brněnské ZOO. V současnosti je můžete na internetu sledovat kamerou, která je umístěna ve venkovním výběhu. Většinou se vám naskytne pohled na koupající se Coru a dva dovádějící mrňousky.

<http://www.pfalzstorch.de/bilder/live1.html>

Další tři kamery, kterými můžete špehovat dění v přírodě (v tomto případě spíše na ulici), se nachází v německém Bornheimu. Zde jsou již teď k vidění tři páry čápů bílých na hnízdech. Pokud vládnete německým jazykem, dozvíte se např. kdo je kdo na hnízdech, co se dělo na hnízdech během dne atd. V současnosti se obraz z kamer aktualizuje po jedné, resp. 5 minutách, ale až přijde čas klubání malých čápíků, kamery pojedou nepřetržitě.

<http://veveraci.bloudil.cz/>

Na těchto stránkách sice nenajdete žádný přímý přenos, přesto by byla škoda, kdybyste na ně také nezavítali. Tento web je totiž věnován malým chlupatým akrobatům – veverkám. Autorka stránek je velký veverkofil, takže se těšte na všemožné příběhy veverek divokých i chovaných v zajetí, ale hlavně na sady krásných fotek těchto, dnes už u nás čím dál vzácnějších, zvířátek.

www.rozhlas.cz/odhaleni

Tento web jsem si záměrně nechala až jako poslední – je totiž mým nejoblíbenějším. Předem upozorňuji některé citlivé jedince, že sledování přímého přenosu na těchto stránkách může způsobit závislost! V listopadu roku 2005 přišla Česká televize společně s Českým rozhlasem s „trochu jinou reality show“ Odhalení. Veřejnoprávní média tak svérázně reagovala na tehdy módní vlnu reality show Big Brother a Vyvolení. Místo podivných lidských individuí však mohli diváci Odhalení sledovat v přímém přenosu skupinu goril nížinných z pražské ZOO. Celkový vítěz této show (samec Richard) tehdy získal celých 12 melounů, na kterých si prý velmi pochutnal.

Projekt měl původně trvat jen do poloviny ledna 2006 a jeho hlavním smyslem bylo upozornit na tato neobyčejná zvířata a především na nelehký život jejich divokých příbuzných v Africe. K velkému překvapení autorů projektu i všech zúčastněných stran se tato reality show setkala s takovým ohlasem laické i odborné veřejnosti, že se Český rozhlas rozhodl v tomto projektu pokračovat. A byla to šťastná volba.

Odhalení mají dnes už za sebou nejen tisíce hodin přímých přenosů z pavilonu pražských goril, ale i např. prestižní ocenění Panda Award 2006 z Mezinárodního festivalu filmů o přírodě a životním prostředí Wildscreen Festival. V souvislosti s Odhalenými bylo vydáno už také několik knížek (např. Odhalení, Moja a páv), několik DVD a dalších předmětů (pohledy, kalendáře, pexeso...). Zakoupením těchto výrobků s logem Odhalení pak může každý přispět na sbírkové konto, které je určeno na pomoc gorilám v záchrané stanici v kamerunském Limbe.

A co tedy na stránkách Odhalení můžete najít? Především 4 kamery, které sledují gorilí rodinu 24 hodin denně. Kromě toho je zde spousta článků, ve videogalerii najdete magazíny o všem, co se u goril od roku 2005 událo, nově jsou zde i Gorilí blogy. Zbývá už jen představit hlavní hvězdy přenosu. Vůdcem tlupy je nádherný samec Richard. Ríša má štěstí, neboť má tři partnerky – Kijivu, Kambu a Shindu. Kijivu je maminkou tříleté gorilí slečny Moji a devítiměsíčního kluka Tatu. Pražská gorilí skupina je prý jedna z nejlépe sestavených v Evropě a je to na ní poznat.

Doufám, že vám zvířata na internetu (a nejen na něm!) přinesou aspoň trochu radosti a pohody. Krásný příchod jara přeje

Jana Sequensová

P.S. Další zajímavé adresy:

<http://www.wvec.com/cams/eagle.html>

<http://nationalzoo.si.edu/animals/> Washington, DC

Pozvánky na akce

Akce Falco – střežení hnízd kriticky ohrožených druhů dravců.

Každý rok probíhá od dubna do června strážení hnízd ohrožených sokolů stěhovavých ve volné přírodě. Vykrádání hnízd, bezohlední turisté nebo horolezci nerespекtující zákazy představují pro kriticky ohrožené dravce velké nebezpečí. Skupiny dobrovolníků střídající se pod hnízdem v týdenních turnusech se snaží tomuto bezohlednému chování zabránit. Každý rok se tak daří přispět k vyvedení několika mláďat, která by jinak byla rodiči opuštěna nebo skončila v rukách překupníků.

Hledáme zodpovědné dobrovolníky, aby i letos byla Akce Falco úspěšná a ohrožení sokoli mohli nerušeně vyvést svá mláďata. Cílem Akce Falco, která je organizovaná Klubem ochrany dravců a sov při sdružení Děti Země, je chránit hnízda vzácných dravců před vykrádením překupníky. Díky úsilí mnoha dobrovolníků se za osmnáct let trvání této akce podařilo zachránit více jak sto vzácných dravců, kteří by jinak zahynuli nebo přišli o svou svobodu.

Hlásit se můžete již teď na kontaktech:

Josef Vrána email: akcefalco@email.cz mobil: 602 138 787, Klub ochrany dravců a sov při sdružení Děti Země <http://kodas.detizeme.cz>, e-mail: kodas-dz@email.cz, mobil: 737319029.

<u>Jarní botanické exkurze</u> Biologické fakulty JU České Budějovice, 2008

Okolí hradu Maškovec so 12.4. – Sraz na konečné MHD číslo 7 v Březí (Zátkův mlýn) po příjezdu spoje v 9:39 (odjezd ze zastávky Jihočeská univerzita 9:14) – vede K. Prach

Z Výhně přes Chlumskou horu do Pašínovic ne 20.4. – Odjezd vlakem v 8:25 z Českých Budějovic do Výhně, pak přebrodíme Malši a přes Chlumskou horu a Polžov údolím Pašínovického potoka (bejvaly tam mihule) do Pašínovic. Návrat z Pašínovic v 16:47, do Budějovic autobusem. Buřty s sebou – vede J. Š. Lepš

Skočický hrad so 26.4. – Odjezd z Budějovic rychlíkem směr Plzeň v 8:02, přestup v Čičenicích na vlak směr Volary do zastávky Svinětice (příjezd 9:01). Odtud cestou nacestou přes vrch Hrad a Skočice do Ražic nebo Heřmaně. – vede P. Koutecký

Třeboňsko na Českomoravské vrchovině? ne 27.4. – Odjezd z ČB rychlíkem směr Praha v 7.01 do Veselí, tam přestup na Os směr Horní Cerekev (odj. 7.50). Sraz na zastávce Bednárec v 8.38. Navštívíme dubové lipiny v údolí Žirovničky a plochou krajinu kolem Lovětína s mezotrofními rybníčky, rašelinnými loukami a podmačenými jehličnatými lesy. Návrat úzkorozchodnou dráhou, v ČB 17.48 nebo 19.48 – vede K. Boublík
Exkurze je pořádána ve spolupráci s Botanickým ústavem AV ČR v Průhoncích a jihočeskou pobočkou ČBS.

Okolí Boršova čt 1.5. – Sraz na zastávce MHD číslo 7 "U Mostu" v Boršově po příjezdu spoje v 8:47 (odjezd ze zastávky Jihočeská univerzita 8:24) – vede S Mihulka

Od Orlíka do Čimelic aneb z Povltaví na Podbrdsko so 3.5. – Trasa: Orlík nad Vltavou (autobus. zast. před zámek) – po modré tur. značce (půjdeme po ní až do Čimelic) přes lesy s lesními potoky a rybníčky – Králova Lhota – lesní komplex JZ obce Laziště s řadou rybníků – Čimelice. Sraz na autobusové zastávce před zámek Orlík (Orlík nad Vltavou) v 9:00. Možný příjezd z Českých Budějovic: Č.Budějovice, žel.nádr. 6:09 – Strakonice 7:20, přechod na autobus. nádr. (ca 3 min.), odj. (směr Praha, 1. stanoviště) 7:38 – Chraštice, Chraštičky 8:22, odj. (nutno přejít ze zast. na hl. silnici na zast. někde na sjezdu na Kozárovice!!) 8:45 (směr Písek) – Orlík n. Vlt., zámek 8:56) nebo Č.Budějovice, žel.nádr. 6:26 (směr Písek, Březnice, Beroun) – Čimelice 7:40, přechod na náměstí (ca 10 min.), odj. (směr Praha) 8:10 – Chraštice, Chraštičky 8:22, odj. (nutno přejít ze zast. na hl. silnici na zast. někde na sjezdu na Kozárovice!!) 8:45 (směr Písek) – Orlík n. Vlt., zámek 8:56 (nám. 8:57). Z Příbrami: Příbram, Zdaboř, Nemocnice (Cup Tour) 7:32 – Dobříš nám. 8:05, odj. 8:15 (směr Písek) – Orlík n.Vlt., zámek 8:56. – vede R. Hlaváček
Exkurze je pořádána ve spolupráci s Hornickým muzeem Příbram

Jarní nejen mykologická expedice na Karlův Hrádek ne 4.5. – Vyrazíme z Hluboké (MHD 104 v 8:54 z nádraží v ČB.) podél Vltavy na sever, směrem na Karlův Hrádek. Návrat podle nálady a počasí, nejspíš autobusem z Chlumce v 17:16 (příj. do ČB 17:45). Košíky s sebou! – vedou T. Zíbar a J. Kout

Do rozkvetlého Předšumaví čt 8.5. – Odjezd vlakem v 8:02 do Čičenic (8:26) tam přestup na vlak na Volary (odjezd 8:45), příjezd do Zbytin v 10:10. – vede M. Štech (možná i Táňa)
Exkurze je pořádána ve spolupráci s jihočeskou pobočkou ČBS

Lichenologická exkurze s mykologickým doprovodem na Čepičnou, Chanovec a Rábí so 10.5. – Odjezd z Č. Budějovic vlakem v 8.02 do Horažďovic. Příjezd do Žichovic v 9.42. – vedou J. Vondrák, M. Beran, M. Vašutová
Exkurze je pořádána ve spolupráci s Jihočeským muzeem

Bryologická exkurze s mykologickým doprovodem do údolí Malše so 17.5. – Odjezd vlakem z Č. Budějovic v 8:25, trasa podle počasí a terénu do Pořešína nebo až do Kaplice. – vedou J. Kučera, M. Beran, M. Vašutová
Exkurze je pořádána ve spolupráci s Jihočeským muzeem

Bryologická exkurze na Vyšenské kopce so 24.5. – Odjezd z ČB vlakem v 7.42, příjezd do Č. Krumlova v 8.35, odtud půjdeme přes Městský vrch do Vyšného, a zase zpátky do Krumlova údolím Hučnice. Návrat z Krumlova v 16.47 (ČB 17.39), nebo v 18.01 (18.48). Nezapomeňte lupu! – vede Jiří Košnar

Exkurze se konají za každého počasí. Aktuální info – M.Štech tel. 387772373, 724149053, stech@prf.jcu.cz

Zelený čtvrtek:

Výchova dětí v souladu s přírodou“

s překladatelkou knihy „Koncept kontinua“ **Mgr. Borou Berlingo**

Pojďte si povídat, jak vychovat naše děti, aby z nich vyrostly spokojené a samostatné děti a posléze dospělí lidé. Schopní vést plnohodnotný život v souladu s přírodou a okolím.

Čtvrtek 17. dubna 2008 od 17 hod v galerii Měsíc ve dne, Nová ul.3, České Budějovice.

Více informací:

ROSA – společnost pro ekologické informace a aktivity, **Senovážné nám. 9, České Budějovice, tel.: 387 432 030, rosa@ecn.cz, <http://rosa.ecn.cz> ,**
Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35,
České Budějovice, tel.: 387 310 166, calla@calla.cz, www.calla.cz/

Pořádáno jako aktivita projektu „Jihočeské přírodní zdroje pro budoucnost“ který je podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

Příště: 15. 5. 2008 v 17.00 hod., „ Kde jsou ti brojleři?“ , o životě ve velkochovech – M. Hyt'ha, Děti Země

Zveme Vás na výstavu

obrazů pana Bohuslava Pechy

Koná se v budově **Českého rozhlasu**, ul. U Tří lvů, **České Budějovice do 30. dubna 2008.**

Ekologická poradna sdružení Calla – poradenství pro Vás

Mimo běžná témata ekologické poradny u nás můžete hledat pomoc v oblastech, na které se specializujeme:

Účast veřejnosti na rozhodování - metodická i právní pomoc občanům, obcím a občanským aktivitám při rozhodování o stavbách a činnostech ovlivňujících životní prostředí, zapojování veřejnosti do procesů posuzování vlivů staveb na životní prostředí, využívání zákonů o poskytování informací, zakládání občanských sdružení, organizování občanských aktivit, zprostředkování posudků. *Za tuto oblast poradny odpovídá Pavla Matějková, dosažitelná na telefonu 387 311 381, e-mail: pavla.matejkova@calla.cz.*

Ochrana přírody a krajiny - odborná pomoc v oblasti biologie a ochrany přírody, chráněná území a péče o ně, územní a druhová ochrana přírody (se zaměřením na entomologii a botaniku), ekopedagogické využití chráněných území. *Za tuto oblast poradenství je zodpovědný Jiří Řehounek, volejte ho na telefon 387 311 381 nebo pište na e-mail: rehounekj@seznam.cz .*

Obnova těžbou narušených území - přirozená obnova těžbou narušených území (především ve štěrkopískovnách), poradenství při tvorbě rekultivačních plánů využívajících přirozenou obnovu, využití těžbou narušených území v druhové ochraně a ekologické výchově a ekologie obnovy (restoration ecology). *V této oblasti Vám poradí Jiří Řehounek, kterého najdete na telefonu: 387 311 381, ale spíše na e-mailu: rehounekj@seznam.cz.*

Trvale udržitelná energetika - poradenství občanům, obcím i občanským sdružením v oboru obnovitelných zdrojů energie, jejich možnostech, dostupnosti, podporách pro realizaci, legislativě apod. Poradna spotřebitelům elektřiny při jejich problémech s distributory. Právní a všestranná informační pomoc obcím, u nichž by mohlo být vybudováno konečné úložiště vysoce radioaktivních odpadů, archiv informací k jaderné energetice. *Pro odpovědi z oblasti energetiky se obraťte na Edvarda Sequense na telefon: 387 310 166, e-mail: edvard.sequens@calla.cz.*

Alternativy pro zemědělství - informace o pěstování technických plodin v zemědělství a jejich dalším využití. Konzultace pro zemědělské podniky v oblasti energetické soběstačnosti: pěstování energetické biomasy, využití biopaliv. Archiv videí, fotografií, publikací a informačních materiálů o pěstování, zpracování a využití konopí setého. *Poradnu v oblasti zemědělství u nás vede Hana Gabrielová, kterou kontaktujte pomocí telefonu: 387 310 166 nebo e-mailu: hana.gabrielova@calla.cz.*

Poradenské hodiny pro veřejnost v kanceláři sdružení - Fráni Šrámka 35, České Budějovice:

Pondělí - 10 až 13 hodin (především energetika)

Středa - 14 až 17 hodin (především alternativy pro zemědělství a všeobecné poradenství)

Čtvrtek - 14 až 17 hodin (především ochrana přírody a krajiny a ekologická obnova po těžbě surovin)

Osobní návštěva mimo poradenské hodiny je možná po předchozí domluvě. Využijte poradenství pomocí e-mailu: poradna@calla.cz. Písemné spojení: Calla, P.O. BOX 223, 370 04 České Budějovice.

Zpravodaj **Ďáblík** vydává:

Calla - Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: P. O. BOX 223 370 04 České Budějovice

Telefon a fax: 387 310 166

E-mail: calla@calla.cz

Naše konto: 3202800 – 544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Sídlo: Fráni Šrámka 35, České Budějovice

Telefon: 387 311 381

Internet: <http://www.calla.cz/>

Starší čísla občasníku Ďáblík najdete na stránkách sdružení Calla.

Uzávěrka dalšího čísla je 30. dubna 2008.

►► Nechcete-li dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás okamžitě vyřadíme z adresáře. ◀◀
►► Chcete-li se přihlásit k jeho pravidelnému odběru, pište na calla@calla.cz ◀◀

Vydávání zpravodaje Ďáblík je podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.

